
Bråk i golfklubbar; några noteringar från Juridiska Nämndens praxis

6

PETER DANOWSKY

Inledning

Det händer att det blir bråk i idrottsföreningar. Ingredienserna i dessa bråk kan man inte sällan ta del av i medierna. Egen insyn i en typ av idrottsklubbers motsättningar, nämligen golfklubbar, har jag som ledamot i Svenska Golf förbundets (SGF) Juridiska Nämnd. Den nämnden handlägger *dels* så kallade bestraffningsärenden, som omfattas av kapitel 14 i Riksidrottsförbundets (RF) stadgar, *dels* det man kan kalla föreningsrättsliga ärenden, enligt kapitel 15 i Riksidrottsförbundets stadgar.

Den senare typen av ärenden kan gälla vägrat medlemskap, upphörande av medlemskap och varning av en medlem, alltså individuella förhållanden. En helt annan kategori av ärenden rör om föreningsmöte, styrelsebeslut tillkommit på rätt sätt eller som det heter i stadgarna – i behörig ordning – eller om beslut på annat sätt strider mot stadgarna. Här är det alltså ofta en fråga om styrelsen eller årsmötet fattat beslut på ett formellt rätt sätt och om felet är tillräckligt allvarligt för att beslutet ska upphävas, (jfr Malmsten m.fl., Idrottens föreningsrätt, andra upplagan, s. 172).

En viktig utgångspunkt i föreningsarbete är att medlemmarnas inflytande och insyn ska tillgodoses. Dessa aspekter regleras tämligen noga i en förenings (golfklubbs) stadgar. De allra flesta golfklubbarna följer klokt nog SGF:s mallstadgar, som är tydliga med krav till exempel på hur kallelse till årsmöte ska ske. Det är viktigt att följa stadgarna, annars kan det bli problem.

Det kan vara värt att påminna om att ideella föreningar, som golfklubbar, inte är lagreglerade. För aktiebolag, handelsbolag och ekonomiska föreningar finns lagar och även en betydande rättspraxis, medan just ideella föreningar, som kan vara av väldigt många olika slag, inte har blivit föremål för lagstiftning. Det understryker nödvändigheten av att idrottsföreningar, som har så stor betydelse för många, genom

sina stadgar och genom tillämpningen av dessa uppfattas som schyssta. I det sammanhanget har den överprövning som kan ske enligt kapitel 15 i Riksidrottsnämndens (RIN) stadgar sin betydelse. I SGF:s juridiska nämnd har vi varje år några sådana här föreningsrättsliga ärenden. Nedan följer ett axplock, där jag hoppas att ärendenas karaktär och hur de bedömts kan vara av intresse och vägledning.

Betydelsen av att följa stadgarna även beträffande jämställdhet

Här är ett helt färskt ärende som onekligen har sina poänger.

Den 6 mars 2023 hölls årsmöte i golfklubben. Kallelse till årsmötet hade skett på behörigt sätt. Av kallelsen framgick att det vid årsmötet skulle antas nya stadgar, baserade på SGF:s mallstadgar, och att beslutet skulle justeras omedelbart vid årsmötet. Valberedningens förslag till ny styrelse framgick också av kallelsen. Enligt förslaget skulle nyval ske av fyra ledamöter, varav två kvinnor, och omval ske av en person. Två ledamöter hade ett år kvar av sin mandatperiod.

Årsmötet beslutade att anta de nya stadgarna och att justera beslutet omedelbart.

Efter det att stadgarna antagits förrättades val av ledamöter i golfklubbens styrelse. Det visade sig att detta inte skulle gå helt smidigt, för mot valberedningens förslag ställdes ett alternativt förslag. I det förslaget ingick endast män. Då fanns det alltså två förslag, valberedningens och det nya förslaget som lanserades på årsmötet. Förslagen i sin helhet ställdes mot varandra. Det alternativa förslaget, motförslaget, antogs med knapp majoritet. Detta kom att innebära att det i styrelsen bara ingick män.

En medlem i klubben ansåg att detta var fel och överklagade årsmötets beslut till Juridiska Nämnden. Medlemmen anförde att beslutet stred mot bestämmelserna om jämställdhet i 4 kap. 6 § enligt de nya stadgarna som golfklubbens årsmöte stunden innan hade antagit. I dessa stadgar (alltså SGF:s mallstadgar) står det:

Styrelserna inom Golfkoncernen ska bestå av kvinnor och män. Golfkoncernen ska i övrigt ha en sådan sammansättning i styrelse, valberedning, kommittéer och andra organ att mångfald inklusive jämställdhet mellan kvinnor och män kan nås och att ungdomar ingår.

I sin anmälan ifrågasatte medlemmen också det förhållandet att valet till styrelsen skedde i grupp och inte individuellt för var och en av kandidaterna.

Så här resonerade Juridiska Nämnden i sitt enhälliga beslut den 11 april 2023.

Den rättsliga utgångspunkten är att enligt 15 kap. 3 § RF:s stadgar får beslut av föreningsmöte upphävas av Juridiska Nämnden om beslutet inte har tillkommit i behörig ordning eller på annat sätt strider mot gällande stadgar eller tävlingsregler. Alla formfel utgör emellertid inte grund för att ändra ett överklagat beslut. Felet måste vara av allvarligare slag.

Juridiska Nämnden noterade att det inte framgick av årsmötesprotokollet att beslutet att anta nya stadgar hade fattats med 2/3 majoritet av de närvarande medlemmarna, men eftersom ingen hade ifrågasatt detta så utgick Juridiska Nämnden från att stadgarna hade antagits med erforderlig majoritet.

Av ordalydelsen i 4 kap. 6 § i de stadgar som golfklubben hade antagit vid årsmötet följer att det i klubbens styrelse ska ingå både kvinnor och män. I den av SGF utgivna *Guide till mallstadgar* framgår att 4 kap. 6 § innehåller tvingande bestämmelser. Beträffande paragrafens sista stycke anges:

Mallstadgarna innehåller också en för alla idrottsföreningar tvingande bestämmelse om jämställdhet m.m. Inget hindrar golfklubben från att besluta om mer långtgående principer, t.ex. minst 40 procent av ettdera könet.

Juridiska Nämnden konstaterade att golfklubbens beslut att utse en styrelse som enbart bestod av män stred mot de nya stadgar som golfklubben just antagit vid årsmötet, precis före valet av styrelseledamöter. Felet bedömdes vara så allvarligt att årsmötets beslut om val av styrelseledamöter skulle upphävas.

Anmälaren hade ju också tagit upp frågan om det stadgeenliga i att styrelsen valdes "i grupp" och inte var och en för sig. Om detta uttalade Juridiska Nämnden att den med hänsyn till att beslutet om val av styrelseledamöter skulle upphävas, så behövde nämnden inte ta ställning till frågan om förfarandet att välja styrelseledamöter i grupp har stridit mot stadgarna. Juridiska Nämnden uttryckte dock att det är lämpligt att årsmötet väljer styrelseledamöter individuellt och inte i grupp.

Ett par kommentarer: Man kan gissa att innebörden av de nya stadgarna, så vitt avser kravet på jämställdhet inte hade noterats tillräckligt när golfklubbens årsmöte gick till styrelseval. De nya stadgarna som alltså följer SGF:s mallstadgar är bestämmande i detta hänseende. Jag har ingen koll på hur jämställdheten avspeglar sig i vilka som är ledamöter i golfklubbars styrelser och kommittéer, men att det utifrån stadgarna finns all anledning att se över jämställdheten är väl klart.

En annan kommentar är att den som leder ett årsmöte har särskild anledning att beakta vad stadgarna säger, när en ny och oväntad situation dyker upp på ett årsmöte. Genom att hålla sig till stadgarna kan nog en del "kupper" hanteras.

Till frågan om individuella val eller val i grupp, så förekommer ju det senare ofta när det handlar om omval, mera sällan beträffande nyval. Det är mindre att invända mot val i grupp vid omval än det är vid nyval av ledamöter. Vid nyval, tycker jag, att de som röstar har anledning att ta ställning person för person.

Motsättningar med förvecklingar

Flera beslut i Juridiska Nämnden under 2021 föranleddes av rejäla motsättningar i golfklubben A. Vad som egentligen låg bakom bråket framgick inte i skriftväxlingen till nämnden. Det nämnden bedömde var giltigheten i vissa åtgärder som vidtagits av grupperingar på ömse sidor i bråket.

Det första ärendet handlade om beslut fattade vid ett årsmöte den 19 maj 2021 och Juridiska Nämnden avgjorde saken den 9 juli samma år. Med hänsyn till ärendets angelägenhet var det bråttom. Ledningen av golfklubben var ju lamslagen.

BESLUT NR 1 – en "kupp", som misslyckades

Bakgrunden var följande: I enlighet med golfklubbens stadgar hölls ordinarie årsmöte i december 2020. Vid mötet valdes NN till ordförande. Vidare valdes ytterligare personer till styrelseledamöter. Vi kallar fortsättningsvis dessa för Styrelse 1.

Styrelse 1 kallade till ett extra årsmöte den 25 april 2021. Anledningen var en begäran från medlemmar i golfklubben som ville uttrycka misstroende mot styrelsen. Detta möte avbröts innan det formellt hade påbörjats och avsikten var att mötet skulle återupptas vid ett senare tillfälle. Innan något sådant fortsatt möte kom att äga rum kallade en grupp medlemmar genom egen försorg till ett extra årsmöte den 19 maj 2021. Vid det mötet valdes en ny styrelse för golfklubben med XX som ordförande. Den styrelsen benämns Styrelse 2.

Den fråga som klagandena väckte i sina överklaganden var om de beslut som fattades vid det extra årsmötet den 19 maj 2021 hade tillkommit i stadgeenlig ordning och om följaktligen ledamöterna i Styrelse 2 var valda på ett korrekt sätt. Klagandena menade att besluten att tillsätta Styrelse 1 och tidigare valda funktionärer alltjämt gällde. De yrkade att Juridiska Nämnden skulle upphäva de beslut som fattades vid

det extra årsmötet den 19 maj 2021 om att avsätta Styrelse 1, revisorer och valberedning och att tillsätta en ny styrelse, nya revisorer och en ny valberedning.

Båda styrelserna yttrade sig och knappast förvånande tillstyrkte Styrelse 1 bifall till överklagandet (de ansåg sig korrekt valda), medan Styrelse 2 var av motsatt uppfattning.

Klagandena och Styrelse 1 gjorde sammanfattningsvis gällande följande:

- De som sänt kallelsen till detta extra årsmöte har inte varit berättigade att göra det.
- Det helt digitala extra årsmötet var ogiltigt på grund av formaliafel. Enligt golfklubbens stadgar ska kallelse översändas till medlemmarna senast 14 dagar före årsmöte och dessutom ska kallelsen finnas att läsa på klubbens hemsida. Så har ej skett.
- 75 röstberättigade passiva medlemmar hade inte erhållit någon kallelse.
- Förutom att dessa 75 passiva medlemmar inte fick del av kallelsen fanns det ytterligare 21 medlemmar som inte har mejladress och som inte erhållit någon kallelse per brev.
- Kallelsen hade inte gått att läsa på klubbens hemsida.
- Kallelsen hade skickats från en avsändare med en mejladress som hos många mottagare identifierades som skräppost varför de inte hade tagit del av kallelsen.

Som en omständighet som visade på bristerna i kallelseförfarandet pekade klagandena och Styrelse 1 på att det vid mötet den 19 maj 2021 endast deltog ca en fjärdedel av de röstberättigade medlemmarna, medan cirka hälften av medlemmarna var med på det extra årsmöte som det hade kallats till i april 2021.

Styrelse 2 menade att det extra årsmötet den 19 maj 2021 var kallat till och hade genomförts enligt golfklubbens stadgar. De beslut som fattades där skulle därför gälla. Rätt att kalla till ett extra årsmöte på det sätt som skett hade förelegat. De som hade kallat till detta möte hade hos Styrelse 1 begärt, men inte fått, fullständig medlemslista. Man hade också begärt att kallelsen skulle publiceras på golfklubbens hemsida, men så hade inte skett.

Den grupp som har kallat medlemmarna i golfklubben till det extra årsmötet den 19 maj 2021 hade använt den medlemsmatrikel som var tillgänglig på golfklubbens hemsida och även låtit införa en annons i den lokala tidningen. Kallelsen hade också publicerats på en Facebooksida. Kallelsen skickades ut via e-post till samtliga kända medlemmar.

JURIDISKA NÄMNDENS RESONEMANG

Nämnden började med att slå fast att golfklubbens stadgar var av direkt betydelse. I stadgarna fanns en bestämmelse som reglerade kallelse till extra årsmöte. Här framgick att styrelsen ska kalla medlemmarna till extra möte om en revisor eller minst en tiondel av golfklubbens röstberättigade medlemmar skriftligen begär det och anger skälen för densamma.

En sådan begäran ska ske skriftligen och innehålla skälen för framställningen. När styrelsen mottagit begäran om extra årsmöte ska den inom 14 dagar kalla till sådant möte som ska hållas inom två månader från kallelsen. Kallelse med förslag till föredragningslista och eventuella handlingar ska senast 7 dagar före årsmötet tillsändas medlemmarna och ska finnas att läsa på golfklubbens officiella hemsida. Underlåter styrelsen att utfärda föreskriven kallelse får den eller de som begärt mötet utfärda kallelse. Vid det extra årsmötet får endast det som föranlett mötet upptas till behandling.

Juridiska Nämnden konstaterade att ett årsmöte, inklusive extra årsmöte, är en förenings högsta beslutande organ. Här behandlas föreningens räkenskaper, ansvarsfrihet och val av förtroendepersoner, såsom styrelse och revisorer. Det är viktigt att föreningens stadgar följs fullt ut för att medlemmarna ska ha möjlighet att utöva sitt inflytande vid årsmötet.

Golfklubbens stadgar med avseende på den aktuella situationen innebar att det ålegat styrelsen att på begäran av en tiondel av golfklubbens medlemmar kalla till ett extra årsmöte och så hade ju skett. Det mötet avsågs att hållas den 25 april 2021. Mötet påbörjades dock inte formellt. Styrelse 1:s avsikt var att mötet i stället skulle återupptas vid ett senare tillfälle. Innan detta inträffade kallade en mindre grupp medlemmar till ett extra årsmöte. Den möjlighet som stadgarna ger för annan än styrelsen att kalla till extra årsmöte förutsätter emellertid att styrelsen underlåtit att utfärda kallelse samt att en tiondel av medlemmarna skriftligen begärt det och angett skälen för begäran. Det förfarande som en mindre grupp medlemmar hade genomfört för att ha ett extra årsmöte den 19 maj 2021 hade inte fullt ut skett enligt stadgarna. Den omständigheten att Styrelse 1 inte återupptog mötet från den 25 april 2021 i omedelbar närtid föranledde ingen annan bedömning. Att det rådde pandemi måste beaktas. Till detta kom att kallelse till extra årsmöte måste ske på ett stadgeenligt sätt, dvs. kallelsen skulle tillställas alla medlemmar och den skulle anslås på golfklubbens hemsida. I dessa hänseenden har den gruppen av medlemmar som kallat till mötet inte heller fullt ut följt stadgarna.

Sammanfattningsvis fann Juridiska Nämnden att förfarandet inför och kallelserna till det extra årsmötet inte fullt ut skett i enlighet med golfklubbens stadgar. Bristerna var av sådant allvarligt slag att de beslut som fattades vid det extra årsmötet den 19 maj 2021 inte var giltiga. Besluten skulle därför upphävas. Styrelse 1 var alltså klubbens styrelse igen. Styrelse 2 var inte nöjd med det och överklagade till RIN, utan framgång.

BESLUT NR 2 – en fråga om poströstning

Men det hela var inte över! Det blev fler formaliafrågor. Det fanns ju till en början en fråga om misstroende och nu tog Styrelse 1 tag i den och beslutade att den frågan skulle hanteras genom poströstning. Pandemin pågick ju alltjämt. Den nya frågan för Juridiska Nämnden gällde giltigheten av beslut om misstroendeförklaring vid extra årsmöte den 7 juli 2021 fattat genom poströstning.

I sak var det så att Styrelse 1 beslöt att återuppta det ajournerade extra årsmötet den 25 april 2021 och meddelade att mötet skulle hållas "så snart rådande pandemi gett vika och att myndigheterna tillåter att vi kan samlas på sedvanligt sätt." Men någon tid därefter meddelade styrelsen att den beslutat komplettera "kallelsen med att återupptagande av det ajournerade årsmötet ska ske med poströstning under v. 26, 25 juni–4 juli". Styrelsen angav också hur poströstningen skulle gå till. Poströstning genomfördes och medlemmarna i golfklubben fick på en för ändamålet uppräta blankett rösta ja eller nej till den misstroendeförklaring som väckts mot Styrelse 1. Vid en majoritet för misstroende skulle Styrelse 1 avgå och det angavs att då skulle golfklubbens styrelse utgöras av ett antal andra namngivna personer. Under ledning av en betrodd person genomfördes räkning av de avgivna rösterna och resultatet redovisades i ett protokoll daterat den 7 juli 2021. Resultatet av den genomförda poströstningen angavs vara att 557 poströster inkommit, varav 382 var emot misstroendeförklaringen och 166 var för den. Härutöver förekom några blanka och ogiltiga röster.

Hos Juridiska Nämnden begärde då några medlemmar i golfklubben att nämnden skulle upphäva de beslut som fattats vid den genomförda poströstningen. Som skäl för yrkandet angavs att förfarandet inte hade stöd i golfklubbens stadgar. Härutöver framfördes att det fanns ett antal brister i förfarandet.

Klagandena yrkade även att Juridiska Nämnden skulle uppmana styrelsen (alltså Styrelse 1) att omgående kalla till ett extra årsmöte i enlighet med den begäran som en grupp framfört.

Som skäl för att genomföra det "extra årsmötet" genom poströstning på det sätt som skett anförde Styrelse 1 framför allt svårigheterna att genomföra mötet på annat sätt på grund av den pågående pandemin. Styrelsen hänvisade till lagen (2020:198) om tillfälliga undantag för att underlätta genomförandet av bolags- och föreningsstämmor och anförde att den regleringen, även om den inte var direkt tillämplig, gav stöd för att styrelsen kunnat besluta om poströstning och genomföra den på det sätt som skett. Styrelsen framhöll att förfarandet och rösträkningen genomförts på ett sådant sätt att resultatet var korrekt.

JURIDISKA NÄMNDENS BEDÖMNING

Golfklubbens stadgar, med avseende på den situation som Juridiska Nämnden ska bedöma, ger inget stöd för att Styrelse 1 har haft rätt att besluta att ett extra årsmöte skulle genomföras enbart genom poströstning på det sätt som skett. Redan på denna grund ska de beslut som fattades på det extra årsmötet upphävas. Till detta kommer att medlemmarna genom förfarandet har gått miste om möjligheten att muntligen debattera i frågan om mistroendeförklaring mot styrelsen innan beslut fattades i saken, och att det inte finns något stöd för att tillämpa lagen om tillfälliga undantag för att underlätta genomförandet av bolags- och föreningsstämmor på ideella föreningar.

Sammanfattningsvis har förfarandet att genomföra det aktuella extra årsmötet genom poströstning inte varit förenligt med golfklubbens stadgar. Felet är så allvarligt att de beslut som fattats som en följd av poströstningen ska upphävas.

Juridiska Nämnden uttalade att den inte kan ålägga styrelsen att kalla till ett nytt extra årsmöte inom viss tid på det sätt som klagandena hade begärt. Yrskandet i denna del skulle därför avslås. Juridiska Nämnden skrev att den utgick från att styrelsen skulle kalla till ett nytt extra årsmöte som skulle genomföras i enlighet med golfklubbens stadgar.

Juridiska Nämnden upphävde alltså de beslut som fattats genom poströstning. I den här omgången hade alltså de som var missnöjda med Styrelse 1 framgång i huvudfrågan, den om poströstning, men inte i frågan om ett förpliktande att styrelsen skulle kalla till ett nytt extra årsmöte inom en viss angiven tid. Det låg inte inom Juridiska Nämndens område att fatta ett sådant beslut.

BESLUT NR 3 – extra årsmöte eller inte

Man kunde tro att det nu skulle vara lugnt i de formella hänseendena, men så var det inte. Det blev ett ärende till. Så här var det.

I stället för att fortsätta med extra årsmöte så beslöt styrelsen att kalla till ett ordinarie årsmöte som skulle hållas den 23 oktober 2021 och i kallelsen klargjordes att de frågor som skulle tas upp på det tänkta extra årsmötet i stället skulle behandlas vid det ordinarie årsmötet. Men det föll inte alla på läppen och några klagade till Juridiska Nämnden och yrkade att Juridiska Nämnden skulle:

- a) fastställa att golfklubbens beslut att inte genomföra ett extra årsmöte stred mot föreningens stadgar och därmed inte var giltigt
- b) förklara att det extra årsmötet måste slutföras innan ett ordinarie årsmöte kunde öppnas
- c) förklara att kallelse till det ordinarie årsmötet den 23 oktober 2021 inte var giltigt eftersom det extra årsmötet inte hade genomförts
- d) förklara att rätten att kalla till extra årsmöte hade övergått till den s.k. "begärandegruppen" i och med att styrelsen inte hade kallat till ett extra årsmöte.
- e) ålägga styrelsen att till "begärandegruppen" lämna ut fullständiga medlemsuppgifter, tillåta att publicering skedde på golfklubbens officiella hemsida och annat som krävs för att kallelse till ett extra årsmöte kunde genomföras i enlighet med golfklubbens stadgar
- f) inhibera styrelsens beslut att kalla till ett ordinarie årsmöte till dess att det extra årsmötet hade genomförts.

JURIDISKA NÄMNDENS BEDÖMNING

Juridiska Nämnden uttalade att den varken kan eller får uttala sig om andra tvister än sådana som nämnden har att pröva enligt RF:s stadgar. Det ingår således inte i Juridiska Nämndens uppgifter att utöva tillsyn över hur en golfklubbs styrelse har agerat i den löpande verksamheten eller att förelägga en golfklubbs styrelse att vidta en viss åtgärd.

Flera av de yrkanden som klagandena har framställt i ärendet var av det slag som Juridiska Nämnden inte kan pröva enligt RF:s stadgar. Men i ett hänseende, yrkandet att Juridiska Nämnden skulle upphäva styrelsens beslut att kalla till ett ordinarie årsmöte, kunde nämnden göra en prövning.

Här var Juridiska Nämnden pragmatisk och skrev: "Som framgår av den kallelse som klagandena har hänvisat till kommer de frågor som ursprungligen avsågs att

prövas vid ett extra årsmöte att i stället behandlas vid golfklubbens ordinarie årsmöte den 23 oktober 2021. Eftersom det ordinarie årsmötet kommer att hållas inom några veckor finns det inte något legitimt skäl för att dessförinnan kalla till ett extra årsmöte. Att på detta sätt kalla till ett ordinarie årsmöte i stället för till ett extra årsmöte kan inte heller anses stå i strid med golfklubbens stadgar.”

De här ärendena från en och samma golfklubb är på sitt sätt litet bekymmersamma eftersom de åskådliggör hur stora motsättningarna kan bli i en golfklubb. Samtidigt är det för en jurist trösterikt att de rättsmedel som står till buds i en idrottsförening prövas. De medlemmar i golfklubben som varit missnöjda med hur beslut fattats och den styrelse som försvarat sig har på ett ändamålsenligt sätt hänvisat till stadgarna – med ömsom framgång ömsom motgång. Och vem vet, kanske har den här föreningsrättsliga exercisen bidragit till lugnare förhållanden i klubben.

En fråga om fullmakt

I ett ärende som gällde golfklubben B upphävde Juridiska Nämnden inte det årsmötesbeslut som en medlem klagade på och inte heller när medlemmen överklagade till RIN så upphävdes klubbens årsmötesbeslut. Ärendet handlade bland annat om hur fullmakter ska hanteras. Redogörelsen här är begränsad till just fullmaktsfrågan eftersom den har principiellt intresse. Bakgrunden var följande:

Golfklubben B höll ordinarie årsmöte den 28 april 2018. Vid årsmötet informerade styrelsen att klubben hade kommit överens med det bolag som drev bl.a. tränarverksamhet, shop och drivingrangen om att vid det kommande årsskiftet avsluta samarbetet mellan parterna. Vid mötet behandlades två motioner som bl.a. avsåg frågan om styrelsen hade rätt att fatta beslut om uppsägning av avtalet med bolaget i fråga. Vid mötet beslutades att bordlägga de två motionerna och frågan om långsiktig verksamhetsplan till ett extra årsmöte som skulle hållas senast den 31 juli 2018.

Ett extra årsmöte hölls den 27 juli 2018. Under rubriken ”Fastställande av röstlängd” antecknades bl.a. att 331 medlemmar var närvarande, att 172 fullmakter hade ”insamlats” och att det beslöts att 503 röster utgjorde mötets röstlängd. Under rubriken ”Mötets utlysande” antecknades att mötet hade utlysts stadgeenligt. Vid det extra årsmötet beslutades bl.a. att bifalla styrelsens förslag om att avslå de två motioner som hade bordlagts vid det ordinarie årsmötet och att göra vissa ändringar i en av styrelsen föreslagen långsiktig verksamhetsplan.

Till dessa årsmöten hade golfklubben tagit fram en mall på fullmakt som användes av medlemmar som inte personligen kunde närvara vid mötena. Enligt golfklubben har den aktuella mallen använts även vid tidigare årsmöten.

En klubbmedlem klagade hos Juridiska Nämnden och yrkade att samtliga beslut vid golfklubbens extra årsmöte som "togs med rösträkning" skulle upphävas. Grunden för yrkandet var att de fullmakter som användes vid årsmötet inte var bevittnade och att detta stred mot § 22 i golfklubbens stadgar. Medlemmen gjorde gällande att samtliga beslut som fattades vid mötet var ogiltiga.

Medlemmen hävdade också att även samtliga beslut som fattades vid golfklubbens ordinarie årsmöte den 28 april 2018 skulle upphävas eftersom inte heller de fullmakter som användes vid det mötet var bevittnade.

Juridiska Nämnden fick ta del av viss skriftlig bevisning, bl.a. protokollen från årsmötet och det extra årsmötet.

Golfklubben ombads efter begäran av den klagande medlemmen att ge in röstlängderna från årsmötet och det extra årsmötet. Med hänvisning till gällande bestämmelser om behandling av personuppgifter avstod dock klubben från att ge in röstlängderna och i stället erbjöds medlemmen att ta del av dessa på golfklubbens kansli.

JURIDISKA NÄMNDENS BEDÖMNING AV FULLMAKTSFRÅGAN

Huvudargument för att Juridiska Nämnden skulle upphäva besluten var att de fullmakter som hade använts inte var förenliga med stadgarna eftersom de inte var bevittnade. I denna del gjorde Juridiska Nämnden följande överväganden:

Det var utrett i ärendet att fullmakterna vid årsmötet inte hade innehållit någon skriftlig bevittning av namnteckningarna. Frågan var alltså om den omständigheten skulle medföra att fullmakterna var ogiltiga.

Enligt SGF:s mallstadgar (normalstadgar) för golfklubb (§ 17) krävs inte att en fullmakt är bevittnad. I golfklubbens egna stadgar föreskrevs emellertid att en fullmakt skulle "vara bevittnad". Syftet med kravet på bevittning var oklart. Det som låg närmast till hands var att denna skrivning hade tagits in i stadgarna för att försäkra att en fullmakt var utfärdad av den uppgivna fullmaktsgivaren. Juridiska Nämnden noterade att det enligt stadgarna inte hade uppställts något krav på hur bevittningen skulle vara utformad.

Juridiska Nämnden konstaterade att det inte fanns någon anteckning i protokollet från det extra årsmötet om att röstlängden eller de fullmakter som hade samlats in vid mötet hade ifrågasatts av någon av mötesdeltagarna. Det framgick vidare av pro-

tokollet att årsmötet hade fattat beslut om att mötet hade utlysts stadgeenligt. Det hade inte heller framkommit något i ärendet som talade för att någon fullmakt skulle ha varit förfalskad eller varit utfärdad av en person som inte tagits upp i röstlängden.

Om någon av de 172 fullmakterna som åberopades vid mötet hade varit utfärdad av någon annan än den uppgivna fullmaktsgivaren borde det rimligtvis ha framkommit när det nu gått ca tre månader från det att röstlängden fastställdes.

Juridiska Nämnden kom fram till att det måste anses vara utrett att de fullmakter som samlats in vid det extra årsmötet hade varit utfärdade av röstberättigade medlemmar. Den omständigheten att det inte funnits någon skriftlig bevittning av fullmaktsgivarnas namnteckningar utgjorde därför inte ett sådant allvarligt formfel som skulle föranleda att de beslut som meddelats vid det extra årsmötet skulle upphävas.

RIN överprövade Juridiska Nämndens beslut

Medlemmen nöjde sig inte med Juridiska Nämndens bedömning vare sig av fullmaktfrågan eller de andra frågorna (som jag utelämnat här) utan överklagade nämndens beslut till RIN, som inte gjorde någon ändring, men som särskilt skrev om fullmaktfrågan. Så här skrev RIN (ärende nr 769/18-15):

I 22 § i föreningens stadgar anges att fullmakt ska vara skriftlig och bevitnad samt ange i vilken eller i vilka frågor rösträtten får utnyttjas. Detta är en formulering som avviker från formuleringen i 17 § i Svenska Golf förbundets mallstadgar för golfklubb. Enligt Riksidrottsnämnden är emellertid avvikelsen inte av sådan art att den bryter mot överordnat organs stadgar. Att i en sådan situation åsidosätta ordalydelsen i föreningens stadgar vore att försvaga varje ideell förenings självbestämmande över sina stadgar och därmed de villkor som medlemmarna menar ska gälla i den enskilda föreningen. Mot denna bakgrund är det ordalydelsen i föreningens stadgar som ska läggas till grund för Riksidrottsnämndens fortsatta prövning i ärendet.

Därefter konstaterade RIN att fullmakterna avvikit från de formkrav som uppställdes i klubbens stadgar, men frågan var då om den avvikelsen var så allvarlig att det överklagade beslutet skulle upphävas. RIN konstaterade att fullmaktshandlingen i samband med årsmötet då varit okontroversiell. Utifrån omständigheterna i det här enskilda fallet, var inte av så allvarlig art att röstlängden inte gällde.

Man kan se RIN:s skrivning som en markering av betydelsen av att de formella regler som uppställs i en förenings stadgar, även om de är strängare än mallstadgarna, i princip ska följas.

Kallelse och föredragningslista

I ett annat ärende bedömde Juridiska Nämnden påstådda brister i det underlag som klubbens medlemmar fått inför årsmötet och om dessa brister skulle medföra att beslut vid årsmötet upphävdes. Bakgrunden var följande:

Den 21 april 2019 hölls årsmöte i golfklubben C. Kallelse till årsmötet skedde den 18 mars 2019 genom e-post och brev.

I anmälan till Juridiska Nämnden gjorde en medlem gällande att årsmötet inte utlysts på ett korrekt sätt eftersom föredragningslistan till mötet inte fanns i kallelsen, att röstlängd inte fastställdes under mötet och att en punkt om beslut av ombyggnad av banan ("masterplan") hade lagts till den dagordning som fanns på hemsidan. Medlemmen anförde att det, trots att punkten angående masterplan ströks från dagordningen, ändå efter mötet gavs information i den fråga som den strukna punkten avsåg. Medlemmen ansåg att Juridiska Nämnden skulle ogiltigförklara årsmötet så att detta kunde tas om och genomföras på ett formellt korrekt sätt.

Golfklubben motsatte sig upphävande och anförde bl.a. följande: Föredragningslistan fanns tillgänglig på golfklubbens hemsida från den 1 april 2019. I kallelsen informerades om att dokumentation fanns tillgänglig på hemsidan. Röstlängden fastställdes på ett tillfredställande sätt. Något beslut om ombyggnad av banan fattades inte vid årsmötet. Det lämnades enbart information om saken efter att mötet hade avslutats.

JURIDISKA NÄMNDENS BEDÖMNING

Nämnden konstaterade att det av 15 § golfklubbens stadgar följde att kallelse till årsmöte med förslag till föredragningslista skulle skickas senast tre veckor före årsmötet till medlemmarna via brev eller e-post om sådan fanns tillgänglig, publiceras på hemsidan och anslås/utlämnas på klubben. För samtliga övriga möteshandlingar gällde att dessa skulle finnas tillgängliga senast en vecka före årsmötet. Vilka ärenden som alltid ska behandlas på årsmötet angavs i 21 § golfklubbens stadgar. I samma bestämmelse anges att beslut om stadgeändring eller fråga av större ekonomisk betydelse för golfklubben eller dess medlemmar fick fattas endast om ärendet angetts i kallelsen till mötet.

Av utredningen framgick att det i kallelsen till årsmötet inte funnits med förslag till föredragningslista. Kallelsen till mötet hade alltså inte skett i enlighet med 15 § golfklubbens stadgar. Juridiska Nämnden framhöll "att reglerna om hur kallelsen ska utformas följs är viktigt för att medlemmarna ska veta vilka ärenden som ska beslutas vid årsmötet och för minoritetsskyddet i en förening. Brister i kallelsen kan medföra att årsmötet i vissa fall inte får besluta i ett ärende, t.ex. om det är fråga om beslut om stadgeändring eller i fråga om ärenden av större ekonomisk betydelse för golfklubben. Ett exempel på en sådan fråga som får anses vara av större ekonomisk betydelse är en omfattande ombyggnad av en golfbanan såsom den i ärendet aktuella "masterplanen".

I detta fall, konstaterade nämnden, hade emellertid årsmötet enbart fattat beslut i sådana frågor som enligt stadgarna alltid ska förekomma på mötet, t.ex. beträffande om mötet hade utlysts på rätt sätt. Beträffande sådana frågor fanns det enligt Juridiska Nämnden möjlighet för årsmötet att fatta beslut även om föreskrivet kallelseförfarande inte hade följts i alla delar (jfr 6 kap. 25 § lagen 2018:672 om ekonomiska föreningar). Juridiska Nämnden fann att bristerna i kallelsen inte – såvitt visats – hade haft någon inverkan på utgången av något beslut som fattades vid mötet.

När det så gällde frågan om "masterplanen", som först lades till föredragningslistan och sedan togs bort från den, konstaterade Juridiska Nämnden att det var korrekt av årsmötet att stryka punkten från listan. Den omständigheten att information om de förhållanden som punkten avsåg lämnades efter mötet innebar inte att det hade fattats beslut om någon masterplan vid årsmötet. Inget upphävande av beslut alltså. Att årsmötet klokt nog strök frågan om masterplanen när det visade sig att den frågan inte hade hanterats rätt i kallelsen till årsmötet, räddade situationen. Beslutet är en påminnelse om att det under ett årsmöte kan uppstå situationer där det är en poäng att kolla i stadgarna och att då anpassa det som ska beslutas vid årsmötet så att det inte blir klanderbara formaliafel. Beslutet påminner förstås också om det viktiga i att kallelse, föredragningslista och underlag är komplett och stadgeenligt, för annars går inte årsmötet att hålla på det sätt som var tänkt.

Till sist: Nu när SGF:s nya mallstadgar finns på plats och många klubbar väljer att anta dessa, så finns en särskild anledning för klubbarnas styrelser och för ordförande och sekreterare vid årsmöten, att sätta sig in i vad stadgarna föreskriver. Och naturligtvis gäller detta råd, att sätta sig in i och följa stadgarna, även utanför golfens underbara värld.